

## "Arkadaş! Masum bir insana veya hayvanlara gelen felâketlerde, musibetlerde, beşer fehminin anlayamadığı bazı esbab ve hikmetler vardır..." Devamıyla izah eder misiniz?

"Arkadaş! Masum bir insana veya hayvanlara gelen felâketlerde, musibetlerde, beşer fehminin anlayamadığı bazı esbab ve hikmetler vardır. Yalnız meşiet-i İlâhîyenin düsturlarını hâvi şeriat-ı fitriye ahkâmı, aklın vücuduna tâbi değildir ki, akli olmayan bir şeye tatbik edilmesin. O şeriatın hikmetleri kalb, his, istidada bakar. Bunlardan husule gelen fiillere, o şeriatın hükümleri tatbik ile tecziye edilir. Meselâ:"

"Bir çocuk, eline aldığı bir kuş veya bir sineği öldürse, şeriat-ı fitriyenin ahkâmından olan hiss-i şefkate muhalefet etmiş olur. İşte bu muhalefetten dolayı, düşüp başı kırılırsa müstehak olur. Çünkü bu musibet, o muhalefete cezadır. Veya dişi bir kaplan, öz evlâdlarına olan şiddet-i şefkat ve himayeyi nazara almayarak, zavallı ceylânın yavrucuğunu parçalayarak yavrularına rızık yapar. Sonra bir avcı tarafından öldürülür. İşte hiss-i şefkat ve himayeye muhalefet ettiğinden, ceylâna yaptığı aynı musibete maruz kalır."(1)

Bilindiği gibi, kâinatta hükmeden kanunlar (tekvinî şeriat), insan olsun hayvan olsun, mümin olsun kafir olsun her varlığa aynen uygulanır. Meselâ, "sıcak ısıtır, soğuk üşütür". Bu kanun bütün canlılar için farklı derecelerde de olsa geçerlidir. Sert olan cisim kendinden daha az yoğunlukta bir cisme galip gelir. Meselâ, bir demir insanın kafasına da vurulsa, hayvaninkine de vurulsa onu kanatır ve zarar verir.

[Lemeât'ta](#), "**Madem el-hakku ya'lû haktır. Neden kâfir Müslime, kuvvet hakka galiptir?**" sorusunun cevabı verilirken bu konuda çok güzel açıklamalar yapılmıştır.

Burada ise, "**Meşiet-i İlâhîyenin düsturlarını hâvi şeriat-ı fitriye ahkâmı, aklın vücuduna tâbi değildir ki, akli olmayan bir şeye tatbik edilmesin.**" buyrulurken, tekvinî şeriatından daha ince ve derin bir konuya giriliyor. İlâhî hikmetin akıl erdiremeyeceğimiz derin sırlarından ikisi nazara veriliyor. Biz, bu mükemmel örneklere bir şey ilave edecek durumda değiliz. Kaderin ince sırlarından konuşmak ancak Üstat gibi yetkili zatlara mahsustur. O konuda fazla açıklama yapmayı "**haddi tecavüz**" olarak kabul edip bu kadarla iktifa edeceğiz.

---

(1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Katre.](#)

**- "Yalnız, meşiet-i İlâhiyenin düsturlarını hâvi şeriat-ı fitriye ahkâmı, aklın vücuduna tâbi değildir ki, akli olmayan bir şeye tatbik edilmesin. O şeriatın hikmetleri kalb, his, istidada bakar." cümlelerini izah eder misiniz?**

Allah'ın teklif ve sorumlu kılması iki şekildedir;

**Biri akıl ve iradeye bakar** ki en ağır ve devamlı olan kısım bu kısımdır. Burada mesul olunan şeriat emir ve yasaklar manzumesi olan Kur'an şeriatıdır. Mesul olanlar ise sadece rüşt sahibi insanlar ve cinlerdir.

**İkinci** kısım ise **fitri sorumluluklardır**. Yani Allah kainata fitri bir şeriat koymuştur. Bu şeriatın teklif dairesine ilkel irade ve his sahibi hayvanatta giriyor. Bir hayvan ya da rüşt sahibi olmayan bir çocukta bu fitri şeriattan mesuldür. Ama ceza hususunda fitri kanunlara uymamanın cezası fani ve anidir.

Üstad'ın **"his"**ten kastettiği mana hayvanattaki ilkel ve basit irade ve duygulardır. Zaten hayvanlar da bu his ve irade ile hareket ediyor. Onun için de fitri şeriatın kapsamına dahil olmuş oluyor. Dolayısı ile fitri bir cezaya da kesb-i istihkak ediyorlar. Nasıl kelimadan gelen şeriatın helal ve haramları vardır. Aynen bunun gibi kudret sıfatından gelen kainat kitabının da fitri haram ve helalleri vardır. Bu fitri yasaklara uymayan çocuk da hayvan da olsa cezaya maruz kalır.

**- Şeriat-ı fitriyenin ahkâmı ne demektir? Tabiat kanunları, adetullah ya da sünnetullah olarak tabir edilmesi doğru mudur? Bu kurallara ters düşenin cezası dünyada mı ahirette mi verilir? Mesnevi-i Nuriye penceresinden cevaplar mısınız?**

Kainatta iki türlü şeriat vardır: **Birisi Allah'ın kelimadan gelen ve vahiy ve peygamberler vasıtası ile insanlığa gönderilen dinlerdir**. Bu şeriatın asıl muhatabı insanlıktır. Bu şeriata uymak, yaşamak ve hayatları ile aksettirmek insanların görev ve vazifesidir.

**Diğer şeriat ise, Allah'ın irade ve kudret sıfatından gelen tekvini şeriattır**. Yani kainata konulmuş bütün kanun(adetullah)lardır. Çekirdeğin bir sistem ile çatlayıp büyümesi, yıldızların hassas bir şekilde yörünge içinde hareket etmeleri, bütün canlıların hayat şartlarının ve rızıklarının mükemmelen tanzim ve tedbir edilmesi gibi işlerin hepsi, irade sıfatından gelen şeriatın meseleleri ve hükümleridir.

İşte, nasıl kelimadan gelen dinin hükümlerine uymak insanların ve cinlerin görev ve vazifesi ise, irade sıfatından gelen fitri ve tekvini şeriata da uymak yine

---

bütün insanların ve cinlerin görev ve vazifesidir. Dine uymayanların ekserisi ahiret hayatında ceza çekerler, ama fitri şeriata, yani kainatın tekvini yasalarına uymayanlar peşinen cezasını bu dünyada fakir ve zelil olarak çekerler. Bu mümin olsun kafir olsun fark etmez. **Kainattaki âdet ve kurallara uymayanların peşinen zelil ve hakir olmaları Allah'ın değişmez bir kanunudur.**

Bir insan tekvini şeriata tam riayet ederse, Allah onun geçimini ve yaşamını genişlendirir, ömrünü de uzun kılar. Mesela sigara ve uyuşturucu gibi zararlı maddeler ile hayatını zehir edenlerin hayatının kısa, sağlıklı ve iyi beslenenlerin hayatının uzun olması Allah'ın fitri bir yasasıdır. Biz bu yasaya uyarsak uzun yaşamamız, uymaz isek kısa yaşamamız mukadderdir. Mesela Allah fitratımızın diliyle bizlere diyor ki, falanca kulum sigara içmez ise seksen yıl, içerse elli yıl yaşar. O falanca bu fitri kaideye riayet ederse kaderde muallak duran hükme mazhar olur.

İlaç ve sağlıkta geri olan ülkelerin ömür ortalaması az iken, ileri ülkelerin ömür ortalamalarının fazla olması bu ikinci şeriata uyup uymamak ile ilgilidir. **Allah bu ikinci şeriatta mümin kafir ayrımı yapmıyor.** Kim bu şeriata uyarsa mükafatını peşin alıyor, kim de uymaz ise cezasını peşinen görüyor. İslam ülkelerinin geri kalmasının en büyük sebebi bu şeriata yeterince uymamalarıdır. Gerçi birinci şeriata da tam uydukları söylenemez.

**Her iki cihanda mesut ve bahtiyar olmanın yolu,** her iki şeriata tam riayet etmekle mümkündür. Kafirler belki bu dünyada tekvini şeriata uymanın mükafatını görüyor olabilirler, lakin onlar da ahiret cihanında perişan olacaklar, zira onlar da ilk şeriata riayet etmiyorlar.

Suç ile ceza arasında zaruri bir bağ vardır. Suçun işlenip cezanın tatbik edilmemesi Allah'ın birçok isim ve sıfatına yakışmaz. Bu yüzden suç varsa ceza da var demektir. Ceza, ille de azap vermek demek değildir. Bazen af da bir cezadır. Yani önemli olan suçun muhakeme edilmesi ve bir neticeye bağlanmasıdır. Çocuğun fitri şeriata muhalefet edip o orantıda ceza görmesi, suç ve ceza dengesinin bir tezahürüdür.

**- "Dişi bir kaplan, öz evlâdlarına olan şiddet-i şefkat ve himayeyi nazara almayarak, zavallı ceylanın yavrucuğunu parçalayarak yavrularına rızık yapar. Sonra bir avcı tarafından öldürülür." kaplan cezasını alıyor, peki ceylanın hakkı kimden alınacak?**

Kaplanın avcı tarafından vurulması, zaten ceylanın hakkının alınması anlamına geliyor. Yani kaplanın avcı tarafından vurulma olayında hem hak alma hem de ceza birlikte ifa edilmiş denilebilir. Bu sebeple bu hadiseden dolayı kaplana ahirette ayrıca bir azap verilmesi gerekmiyor. Çünkü bir suça iki ceza vermek adalet ve hukuken mümkün değildir.

**Allah,** her mahlukuna münasip bir irade ve teklif yüklemiştir. Ve yüklediği teklif ve

---

iradeye göre de onlara öyle muamele ediyor. Yani bu yırtıcı ve vahşi hayvanların mübtedi ve ilkel bir iradeleri vardır. İradesinin derecesine göre de sorumludurlar. Bu yüzden bu ilkel ve basit iradesi nispetinde cezaya müstahak oluyorlar. İnsanın iradesi geniş ve kamil olmasından, ceza ve mükafatı da ona göre oluyor. Yani Allah iradenin oranına göre ceza ve mükafata tabi tutuyor. Bu da onun adalet ve rahmetine yakışan bir haldir. Üstad Hazretleri bu manaya şu şekilde işaret ediyor:

**"Bu saray-ı kâinatta ikinci kısım amele, hayvânattır. Hayvânat dahi, iştiha sahibi bir nefis ve bir cüz-ü ihtiyarîleri olduğundan, amelleri hâlisen livechillâh olmuyor. Bir derece nefislerine de bir hisse çıkarıyorlar. Onun için, Mâlikü'l-Mülki Zü'l-Celâli ve'l-İkram, kerîm olduğundan, onların nefislerine bir hisse vermek için, amellerinin zımında onlara bir maaş ihsan ediyor."**(1)

Katledilenden kastettiğiniz kaplan ise, o zaten ceza olarak bu hadiseye maruz kalıyor. Avcı kaplanı keyfi öldürmenin hesabını ayrıca ahirette verecek elbette...

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dördüncü Söz, Dördüncü Dal.](#)